

14. Резолюція 2286 (2016), ухвалена Радою Безпеки на його 7685-му засіданні 3 травня 2016 року. URL: <https://www.un.org/securitycouncil/ru/content/resolutions-adopted-security-council-2016> (дата звернення: 10.08.2022).

15. Цивільний кодекс України. Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 10.08.2022).

Гуртієва Людмила Миколаївна

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального процесу, детективної та
оперативно-розшукової діяльності*

Національного університету «Одеська юридична академія»

**ДО ПИТАННЯ ПРО ВИДИ ПІДСУМКОВИХ РІШЕНЬ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ (В АСПЕКТІ РЕАЛІЗАЦІЇ
ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ ЮРИДИЧНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ)**

Належне законодавче врегулювання закінчення досудового розслідування (в тому числі, видів підсумкових рішень досудового розслідування, підстав та порядку їх прийняття та ін.) є гарантією як права на ефективне досудове розслідування, так і права на справедливий суд [1, ст. 6 та ін.]. Крім того, за ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК) [2] забезпечення належної правової процедури є одним із завдань кримінального провадження.

Юридична визначеність (яка є складовою, обов'язковим елементом поняття верховенство права»), серед іншого, «вимагає, щоб юридичні норми були чіткими і точними/ та спрямованими на забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишались передбачуваними <...> » [3, п. 46; 4, п. 58 ін.]. Як зазначає Європейська комісія «За демократію через право» (Венеційська комісія), «передбачуваність означає, що закон має бути <...> сформульований з достатньою мірою чіткості, аби особа мала можливість скерувати свою

поведінку» [3, п. 44]. Така позиція сформульована і в рішеннях Європейського суду з прав людини [5, § 25; 6, § 155 та ін.].

Системний аналіз положень КПК (зокрема, п. 5 ч. 1 ст. 3, ч. 2 ст. 283 та ін.) дозволяє дійти висновку, що питання про види підсумкових рішень стадії досудового розслідування врегульовано недостатньо чітко та послідовно.

Так, відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК «досудове розслідування - стадія кримінального провадження, яка <...> закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності. З аналізу ч. 2 ст. 283 КПК також вбачається, що підсумковими рішеннями досудового розслідування є : 1) постанова про закриття кримінального провадження (у випадку, передбаченому ч. 9 ст. 284 КПК, рішення (ухвалу) про закриття кримінального провадження приймає слідчий суддя.); 2) клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності; 3) обвинувальний акт; 4) клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру; 5) клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру.

З наведених положень не зрозуміло, яке з вказаних підсумкових рішень досудового розслідування має бути прийняте за наявності обставин, передбачених п. 3-1 ч. 1 ст. 284 КПК: «не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, у разі закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, крім випадків вчинення особливо тяжкого злочину проти життя чи здоров'я особи або злочину, за який згідно із законом може бути призначено покарання у виді довічного позбавлення волі».

Зазначимо, що за даною підставою рішення про закриття кримінального провадження приймає тільки суд за клопотанням прокурора (абзац четвертий ч. 4 ст. 284 КПК) на стадії підготовчого провадження (п. 1-1 ч. 2 ст. 284 КПК, п. 2 ч. 3 ст. 314 КПК). Проте в ч. 1 ст. 314 КПК закріплено, що суд призначає підготовче судове засідання «після отримання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного

характеру або клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності <...>». Ніяке з вказаних підсумкових рішень досудового розслідування не може бути прийнято за наявності обставин, передбачених в п. 3-1 ч. 1 ст. 284 КПК.

На наш погляд [7, с. 189], за наявності обставин, зазначених в п. 3-1 ч. 1 ст. 284 КПК, цілком логічним було б закінчення досудового розслідування направленням до суду клопотання прокурора про закриття кримінального провадження.

Такий підхід спостерігається і в практиці. Так, з аналізу деяких ухвал суду [8; 9; 10; 11 та ін.] вбачається, що до суду надходило саме клопотання прокурора про закриття кримінального провадження (клопотання про закриття кримінального провадження у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності), яке і було предметом розгляду в підготовчому судовому засіданні.

Отже, з метою забезпечення юридичної визначеності в частині узгодженості положень КПК, які закріплюють види підсумкових рішень стадії досудового розслідування, доцільним вбачається внести доповнення до редакції п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК, ч. 2 ст. 283 КПК. Зокрема, як самостійну форму закінчення досудового розслідування зазначити направлення до суду клопотання про закриття кримінального провадження. Крім того, відповідні доповнення доречно внести й до ч. 1 ст. 314 КПК, закріпивши, що суд призначає підготовче судове засідання після отримання клопотання про закриття кримінального провадження.

Джерела:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, прийнята Радою Європи 04.11.1950 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 13.11.2022)

3. Верховенство права : Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська комісія), ухваленої Венеційською Комісією на її 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25–26 березня 2011 р.) / пер. на укр. С. Головатого. *Право України*. 2011. № 10. С. 168–184. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDLAD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDLAD(2011)003rev-ukr)

4. Мірило правовладдя : Дослідження Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська комісія) від 18.03.2016 р. №711/2013, ухвалено Венеційською комісією на 106-му пленарному засіданні (Венеція, 11-12 березня 2016 р.), схвалено Комітетом міністрів (на рівні їх заступників) на 1263-му засіданні (6-7 вересня 2016 р.) та Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи на 31-й сесії (19-21 жовтня 2016 р.). URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2016\)007-ukr*](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2016)007-ukr*)

5. Михайлюк та Петров проти України (Mikhaylyuk and Petrov v. Ukraine): рішення Європейського суду з прав людини від 10.12. 2009 р. (заява № 11932/02). URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_500

6. Полторацький проти України (Poltoratskiy v. Ukraine): рішення Європейського суду з прав людини від 29.04.2003 р. (заява № 38812/97). URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_838

7. Гуртієва Л. М. Закриття кримінального провадження в стадії підготовчого провадження (за деякими підставами). *Кримінальна юстиція сучасної України: виклики та перспективи*: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф., присв. до 75-річчя д.ю.н., проф. Ю.П. Аленіна (м. Одеса, 20 листоп. 2021 р.). Електронне видання / відповід. ред.: Л.І. Аркуша, О.О. Торбас, В.А. Завтур ; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2021. С. 185-191.

8. Ухвала Гайсинського районного суду Вінницької області від 19.11.2020 р. у справі № 144/1000/20 (судове провадження № 1-кп/129/508/2020). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92946737>

9. Ухвала Чуднівського районного суду Житомирської області від 05.07.2021 р. у справі № 294/1085/21 (судове провадження № 1-кп/294/214/21). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98442864>

10. Ухвала Чорнухинського районного суду Полтавської області від 14.06.2021 р. у справі № 549/172/21 (судове провадження № 1кп/549/30/21). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97674754>

11. Ухвала Збаразького районного суду Тернопільської області від 07.09.2021 р. у справі № 598/1470/21 (судове провадження № 1-кп/598/183/2021). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99407794>

Медведчук Тетяна Юріївна

*здобувач вищої освіти факультету судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Федорова Тетяна Сергіївна

*к.ю.н., доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

**МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ В СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ
ТА ЇХ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ**

З обранням стратегії, націленої на європейську інтеграцію, Україна, як і всі інші демократичні правові країни, стала впроваджувати різні міжнародні принципи та стандарти, задля вдосконалення власної правової системи.

Наразі ми стоїмо на порозі членства з Європейським союзом, а саме тому дане питання стає ще більш важливим, адже будь які інтеграційні процеси потребують гармонізації положень національного законодавства з загальноприйнятими міжнародно-правовими приписами. А тому, метою цієї роботи є безпосереднє дослідження та аналіз самого поняття «міжнародні стандарти» в сфері правосуддя та варіантів впровадження їх у правову систему України.

Що ж до самого поняття «стандарти», то науковці мають різні